

رئیس انجمن علمی اقتصاد سلامت و رئیس مؤسسه دین و اقتصاد، در نشست تخصصی «آینده ستفا؛ از اقتدار علمی تا اقتدار اقتصادی» با تأکید بر ضرورت تقویت تاب‌آوری ملی، پیوند دادن علم با نیازهای واقعی جامعه، مقابله با اقتصاد رانتی و حمایت از تولید فناوریانه، خواستار بازتعریف نقش سازمان تجاری‌سازی فناوری و اشتغال دانش‌بنیان جهاد دانشگاهی در مسیر توسعه، اشتغال مولد و اقتدار اقتصادی کشور شدند.

به گزارش بازارکار، در آستانه سالروز تشکیل جهاد دانشگاهی، سازمان تجاری‌سازی فناوری و اشتغال دانش‌بنیان جهاد دانشگاهی (ستفا)، دهم مردادماه ۱۴۰۵ میزبان نشستی تخصصی با عنوان «آینده ستفا؛ از اقتدار علمی تا اقتدار اقتصادی» بود. این نشست در سالن اجتماعات ستفا و با حضور دکتر محمدرضا واعظ مهدوی، رئیس انجمن علمی اقتصاد سلامت و استادتمام فیزیولوژی در دانشگاه شاهد، و دکتر فرشاد مؤمنی، رئیس مؤسسه دین و اقتصاد و استادتمام دانشکده اقتصاد دانشگاه علامه طباطبائی، برگزار شد.

در این نشست، دکتر واعظ مهدوی با تمرکز بر شرایط بحران، فشارهای اقتصادی و ضرورت تاب‌آوری‌سازی نهادهای علم و فناوری، بر نقش ستفا در تبدیل تهدیدها به فرصت‌های فناوریانه تأکید کرد. دکتر فرشاد مؤمنی نیز با نگاهی

آسیب‌شناسانه به اقتصاد سیاسی توسعه در ایران، نسبت به تداوم الگوهای رانتی، واردات‌محوری، تضعیف تولید فناوریانه و تبدیل شدن عنوان «دانش‌بنیان» به بستری برای کسب رانت هشدار داد.

♦♦ تاب‌آوری ملی؛ مأموریت تازه نهادهای واسط علم و فناوری

دکتر محمدرضا واعظ مهدوی در ابتدای سخنان خود، با اشاره به شرایط حساس کشور و استمرار فشارها و تحریم‌ها، گفت کشور در مقطعی قرار دارد که آثار رویارویی‌های جاری، صرفاً به حوزه نظامی محدود نیست و ابعاد اجتماعی، اقتصادی، زیست‌محیطی، فرهنگی و زیرساختی را نیز دربر گرفته است. وی تأکید کرد در چنین شرایطی، بازتعریف نقش نهادهای واسط علم و فناوری ضرورتی اجتناب‌ناپذیر است و ستفا به‌عنوان تسهیل‌گر پیوند دانشگاه با جامعه، می‌تواند با اتخاذ الگوی تاب‌آوری ملی، ساختار تجاری‌سازی فناوری را از روند‌های فرساینده و رانتی به سمت انطباق فعال و توسعه عدالت‌محور هدایت کند.

وی با مرور رخدادهایی که از عملیات غافلگیرانه ۲۳ خرداد سال گذشته آغاز شد، اظهار کرد: در جریان این حملات، دو کشور بزرگ به ایران حمله کردند و شماری از فرماندهان ارشد کشور به شهادت رسیدند. به گفته وی، در آن مقطع برخی انتظار فروپاشی ساختار دفاعی و مدیریتی کشور در مدت کوتاه را داشتند، اما جمهوری اسلامی ایران توانست ضمن بازسازی ظرفیت‌های دفاعی، پاسخ مناسبی ارائه دهد.

واعظ مهدوی همچنین به حمله آمریکا به تأسیسات هسته‌ای، پاسخ ایران به پایگاه آمریکا در قطر و اعلام آتش‌بس اشاره کرد و افزود: در حالی که مذاکرات در جریان بود، در ۹ اسفند حمله دیگری از سوی آمریکا صورت گرفت؛ رویدادی که به گفته وی نشان داد نمی‌توان بر تعهدات اعلام‌شده قدرت‌های بزرگ تکیه کرد و باید استمرار بحران را واقعیتی جدی در برنامه‌ریزی‌های کشور دانست.

وی در ادامه با اشاره به حمله به مدرسه‌ای در میناب و کشته‌شدن دانش‌آموزان، آموزگاران و والدین، حمله به سالن ورزشی لامرد و دختران والیبالیست، هدف قرار گرفتن ناو دنا در یک سفر دوستانه و بمباران آثار تاریخی و مراکز فرهنگی از جمله میدان نقش جهان اصفهان، کاخ گلستان، کاخ سعدآباد و کنیسه کلیمیان تهران، گفت این رخدادها نشان می‌دهد دامنه حملات، مردم، میراث فرهنگی و زیرساخت‌های غیرنظامی را نیز دربر گرفته است.

رئیس انجمن علمی اقتصاد سلامت همچنین از حمله به بیمارستان‌ها، کارخانه‌های داروسازی، پل‌ها، کارخانه‌های فولاد و صنایع غیرنظامی سخن گفت و تأکید کرد: تهدیدهای مطرح‌شده درباره نابودی تمدن ایران و همچنین محکوم‌نشدن این اقدامات در سطح جهانی، ضرورت بازنگری در الگوی حکمرانی، تولید و تاب‌آوری ملی را دوچندان کرده است. واعظ مهدوی با بیان اینکه واقعیت‌های عینی، حکایت از مواجهه کشور با جنگ اقتصادی تمام‌عیار و فرساینده دارد، گفت آثار این وضعیت بر

از دانشگاه تا بازار کار؛

بازتعریف مأموریت ستفا برای توسعه و اشتغال

زیرساخت‌های صنعتی، مواصلاتی و تولیدی کاملاً مشهود است و انتظار دستیابی به محیط بین‌المللی آرام و بی‌دردسر در کوتاه‌مدت، انتظاری غیراقتصادی خواهد بود.

وی با اشاره به تجربه کشورهایی مانند ایتالیا در دوره‌های بی‌ثباتی شدید سیاسی، اظهار کرد: این کشورها توانستند ساختارهای تولیدی خود را از تغییرات دولتی مصون نگه دارند و به قدرت‌های بزرگ اقتصادی تبدیل شوند. ایران نیز نیازمند تاب‌آوری‌سازی نهادهای فناوریانه است و ستفا با مأموریت ذاتی تجاری‌سازی فناوری، در خط مقدم این انطباق ساختاری قرار دارد.

♦♦ از فرسودگی بحران تا زایش‌های نوین فناوریانه

استادتمام دانشگاه شاهد در ادامه، دو نوع واکنش در برابر استرس‌ها و بحران‌های ساختاری را قابل تصور دانست و گفت: نخست، فرسودگی ناشی از بحران یا آنچه می‌توان از آن به «اختلال استرس پس از سانحه سازمانی» تعبیر کرد و دوم، «رشد متعاقب تروما» که به کشف ظرفیت‌های پنهان، افزایش اتکا به نفس و زایش‌های نوین فناوریانه منجر می‌شود.

وی با اشاره به این بیت رودکی که «در بلای سخت پدید آید / فضل و بزرگ‌مردی و سالاری»، افزود: رسالت محوری ستفا در این دوره، خارج کردن دانش از آزمایشگاه و هدایت پایان‌نامه‌ها و پژوهش‌ها به سمت بازار کار و نیازهای واقعی مردم است.

♦♦ رسالت ستفا؛ پیوند دانشگاه، جامعه و بازار کار

واعظ مهدوی با یادآوری کارکرد جهاد دانشگاهی در بدو تأسیس، تصریح کرد: جهاد دانشگاهی از ابتدا واسط و تسهیل‌گر میان دانشگاه و جامعه بود و امروز ستفا باید با احیای این کارکرد، از طریق حمایت از استارت‌آپ‌ها، شرکت‌های نوآور و کسب‌وکارهای دانش‌بنیان، از شکل‌گیری «بار آلوستاتیک» فرساینده در بدنه علمی کشور جلوگیری کند و پویایی نظام علم و فناوری را تضمین سازد.

وی سپس با استناد به دیدگاه‌های توسعه‌ای دکتر فرشاد مؤمنی درباره «جنگ فقر و غنا»، عدالت اجتماعی و کرامت انسانی را سنگ‌بنای هرگونه پیشرفت پایدار دانست و گفت: اگر بازارهای مالی و مناسبات تجاری‌سازی صرفاً به سوی رانت‌جویی و سرمایه‌سالاری سوق پیدا کنند، چرخه تولید داخلی عملاً متوقف خواهد شد.

واعظ مهدوی نقش ستفا را ریل‌گذاری مسیر تجاری‌سازی به نفع اقتصاد مولد، ارتقای عمومی فناوری در صنایع غیرنظامی و حمایت از کارآفرینان جوان و نخبگانی دانست که بدون تکیه بر رانت، در پی ارزش‌آفرینی هستند. وی افزود: این راهبرد با سیره مرزداری انطباق دارد؛ رویکردی که منافع ملی و پایداری اقتصادی کشور را بر محاسبات محافظه‌کارانه و شخصی مقدم می‌دارد.

♦♦ ستفا در جایگاه لوکوموتیو تجاری‌سازی فناوری

وی در جمع‌بندی سخنان خود، با اشاره به مفهوم انعطاف‌پذیری عصبی

یا «Neuroplasticity»، گفت: تمرکز مستمر بر اولویت‌ها می‌تواند ساختار مغز را برای حل مسئله بازآرایی کند. اکنون زمان آن است که ستفا نیز با تمرکز بر اولویت‌های ملی، ساختار تشکیلاتی و برنامه‌های حمایتی خود را به‌گونه‌ای سازماندهی کند که در مقام لوکوموتیو تجاری‌سازی فناوری در دوران بحران، تهدیدهای ناشی از جنگ اقتصادی را به فرصتی برای زایش‌های پایدار صنعتی و دانش‌بنیان تبدیل کند.

♦♦ مؤمنی: عبور از ظاهرسازی به حقیقت‌گرایی اقتصادی

پس از پایان سخنان دکتر واعظ مهدوی، دکتر فرشاد مؤمنی، رئیس مؤسسه دین و اقتصاد و استادتمام دانشکده اقتصاد دانشگاه علامه طباطبائی، سخنان خود را با نگاهی آسیب‌شناسانه به اقتصاد سیاسی توسعه در ایران آغاز کرد. وی نسبت به مخاطرات شرایط بلاتکلیفی و همسویی غیرارادی نهادهای داخلی با راهبردهای ضدتوسعه‌ای بیگانگان هشدار داد. مؤمنی با تأکید بر پیوند ناگسستنی میان تولید فناوریانه، اشتغال مولد و استقلال ملی، گفت: مسئله اصلی، عبور از ظاهرسازی به حقیقت‌گرایی در مدیریت اقتصادی کشور است؛ گذاری که تنها از مسیر ارتقای بنیه تولید فناوریانه و اشتغال مولد امکان‌پذیر خواهد بود. وی با گرامیداشت مباحث مطرح‌شده در این نشست، نگاه خود را متوجه آنچه یک واقعیت استراتژیک خواند، کرد و گفت: «تقریباً تمام آثار مکتوب طرف آمریکایی، اعم از گزارش‌های رسمی دولتی و خروجی‌های مراکز اندیشه‌ورزی یا Think Tanks آن‌ها، بر یک راهبرد مشخص برای مواجهه با ایران تأکید دارند: فروپاشی از درون.»

این اقتصاددان با طرح این پرسش که بهای نادیده گرفتن این راهبرد چقدر سنگین است، افزود: «ذهن ما به‌طور مداوم درگیر کارهای ایذایی و فرسایشی این‌هاست؛ اما اگر دلالت‌ها و پیامدهای این استراتژی اعلام‌شده را به‌درستی درک کنیم، می‌توانیم راه نجات را بیابیم و در غیر این صورت، راهی برای برون‌رفت نخواهیم داشت.»

♦♦ بلاتکلیفی تاریخی و تضعیف بنیه تولیدی کشور

وی تمام اقدامات ایذایی قدرت‌های خارجی را معطوف به هدفی کلان، یعنی استمرار شرایط بلاتکلیفی دانست و با ارجاع به تاریخ ۲۵۰ ساله ایران، از نخستین موج انقلاب صنعتی تا امروز، این بلاتکلیف‌سازی را راهبردی پایدار برای تضعیف بنیه داخلی ایران عنوان کرد.

مؤمنی گفت: «این راهبرد برای این طراحی شده که ما آن‌چنان آسیب‌پذیر شویم که به‌سهولت تن به تحمیل‌های آن‌ها بدهیم.» وی برای تبیین این موضوع به کتاب «موانع تاریخی رشد سرمایه‌داری در ایران» نوشته احمد اشرف ارجاع داد و گفت: ایران در دوره قاجاریه فرصت‌های بزرگی برای جهش تولید فناوریانه داشت، اما این فرصت‌ها به‌شکلی ترازیک از دست رفت. احمد اشرف این دوره را «رشد اقتصادی در شرایط نیمه‌استعماری» می‌نامد.

رئیس مؤسسه دین و اقتصاد در تفسیر این مفهوم افزود: «شرایط